

Carlsen: Samfundet og hver-for-sig-fundet

etisk set

Jørgen Carlsen, højskoleforstander og medlem af Det Ethiske Råd

24. november 2014 00:00

Begrebet "samfund" røber indirekte, at der er tale om, at folk "finder sammen" om noget. Saxo Bank-direktør Lars Seier Christensen drømmer tilsyneladende om det modsatte i et "hver-for-sig-fund". Længere kan man ikke fjerne sig fra Grundtvigs vision om at gøre folkegavn, skriver Jørgen Carlsen.

ET AF DET MODERNE menneskes mest indgroede fordomme er, at udviklingen fører os frem mod lysere tider. Historien er en fortælling om menneskeheds fremskridt frem mod en stadig højnelse af civilisationen. Bevares, selvfølgelig må man notere perioder med stilstand, tilbageslag og kriser. Men set i et større perspektiv går det trods alt fremad. Fremskridtstroen er kort og godt modernitetens sekulariserede trosbekendelse.

Målt på nogle parametre er der bestemt noget om snakken. Levealderen er opadgående - både her i Danmark og i udlandet. En lang række sygdomme, der tidligere var fatale, kan nu kureres. Den samlede velstand i verden er stigende. Internettet har revolutioneret kommunikationen mellem mennesker. Analfabetismen er vigende globalt set. Vi kan lande på en komet langt ude i verdensrummet. Og hurra for det!

Men på andre punkter er der ikke så meget at råbe hurra for. Ser vi på de fremtidsdrømme, vore forfædre og -mødre nærede, er det, som om fortiden rummer en stående udfordring til os.

Lad mig bruge Grundtvig som et oplagt eksempel. Grundtvig var på mange måder den helt store visionære drømmer i dansk kultur. Blandt meget andet nærede han drømme om et liv, der var gennemtrængt af glæde, ikke bare i fritiden, men også i arbejdet ("et jævnt og muntert, virksomt liv") - drømme om et liv, hvor mennesket ikke bare lever i sin private individualistiske isolationscelle, men til "folkegavn" og fælles bedste - drømme om et samfund, hvor der er "lige værdighed i borg og hytte", og hvor "få har for meget og færre for lidt".

Hvis man mener, at alle disse drømme er udtryk for et mimrende gammelmandssyn, som man for længst har lagt bag sig, så skylder man i det mindste at fortælle, hvilke drømme man selv vil sætte i stedet.

Her har Saxo Bank-direktøren Lars Seier Christensen for nyligt meldt sig på banen. Det foreløbige lavpunkt i dagens samfundsdebat blev nået, da han i bevægede vendinger lovpriste den hårdkogte ultraliberalist Ayn Rand, hvis roman "Og verden skælvede" han i sin tid fik udgivet på dansk.

Lars Seier Christensen. Administrerende direktør i Saxo Bank.

Ayn Rands politiske evangelium er, at egoismen i dens radikale udformning er svaret på alle det moderne samfunds problemer. Sørg for dig selv, red dit skind og brug skrupelløst andre mennesker som midler til dine mål, så kører det for dig!

ELLER SOM Lars Sejr Christensen siger: "det er moralsk og filosofisk rigtigt, at mennesker har retten til at leve deres eget liv uden indblanding fra alle mulige andre, der føler sig kaldet til at styre dem med enten religiøse, politiske eller økonomiske begrundelser. Ingen forklarer det moralske fundament for friheden og individet bedre end Ayn Rand."

Hvad drømmer Lars Seier Christensen egentlig om? I hvert fald ikke om et samfund præget af fællesskab. Begrebet "samfund" røber indirekte, hvad det hele drejer sig om, nemlig at folk "finder sammen" om noget.

Seier Christensen drømmer tilsyneladende om det stik modsatte: at demontere samfundet og splitte det op i et "hver-for-sig-fund". Længere kan vi vel ikke fjerne os fra Grundtvigs vision om at gøre "folkegavn" og have det fælles bedste i sigte.

Jørgen Carlsen. **Foto: Kaare Viemose / Scanpix**
Denmark

Hos Grundtvig var der noget at leve op til. Det kan man ikke ligefrem påstå i Ayn Rands og Lars Seier Christensens tilfælde. Her drejer det sig om at alliere sig med menneskets mest primitive overlevelsesinstinkter og slippe det indre rovdyr løs.

Det pudsige er, at Lars Seier Christensen oven i købet kalder sit synspunkt for det "moralsk rigtige". Så har man hørt det

Bank-direktør: Forstår Det Etske Råd sig egentlig på etik?

Lars Seier Christensen, administrerende direktør og medstifter af Saxo Bank
27. november 2014 00:00

Det er bekymrende, at medlemmer i Det Etske Råd ikke forstår sig på filosofi, etik og moral, mener Saxo Banks direktør.

Jørgen Carlsen fra Det Etske Råd føjede sig den 24. november til de mange, der ynder at udtale sig om Ayn Rand, men enten ikke har gidet læse hendes bøger eller har misforstået budskabet fuldkommen.

Det er naturligvis særligt bekymrende, at man ikke forstår filosofi, etik og moral, hvis man sidder i netop Det Etske Råd, men det er ikke første gang, at man har fået den mistanke om et medlem af denne mærkværdige, selvfede institution. Nemlig, at de ikke rigtig har indsigt i det, de docerer og belærer alle os andre omkring.

Læs også: Carlsen: Samfundet og hver-for-sig-fundet
Ayn Rands budskab er ellers ret simpelt. Et menneske er langsommere end et rovdyr, uegnet til at jage andre dyr som føde og aldeles upraktisk indrettet i forhold til savannen eller de dybe skove. Dets overlevelse er således næsten udelukkende baseret på brugen af dets exceptionelle kapacitet for rationel analyse og

anvendelse af omverdenens objekter til produktiv aktivitet.

Derfor er produktiv aktivitet moralsk rigtigt og nødvendigt, hvis man da ønsker livet frem for døden, hvilket jeg går ud fra, at man også gør i Det Ethiske Råd. At tage ansvar for sig selv og ikke ligge andre unødigt til last er naturligt og rigtigt. Bevidst at ligge andre til last og forvente forsørgelse fra andre, selvom man kunne have klaret sig selv, er umoralsk og i strid med menneskets natur.

Læs også: Tilsvining af Lars Seier er under lavmålet
Prøv den simple test: Hvis alle stjal eller bad til Vorherre eller tiggede sig til livets ophold, eller blot politisk omfordelte andres produktion, men ingen producerede noget at leve af, ville menneskeheden gå under på en uges tid. Så hvad er mon den moralsk rigtige ting at gøre?

Hvad drømmer Lars Seier Christensen egentlig om? I hvert fald ikke om et samfund præget af fællesskab, skriver Jørgen Carlsen, forstander på Testrup Højskole.

Mere kompleks er "egoismen" ikke. Tag ansvar for dig selv, hvis du kan. Det giver dig mulighed for at støtte din familie og andre, der har brug for det, hvis du ønsker at

gøre det. Og det ønsker de fleste, da mennesker også er sociale væsener.

Et samfund skabes ikke ved at mistænkeliggøre eller se ned på produktiv aktivitet og personligt ansvar.

Tværtimod. Et samfund trives og udvikles ved at give plads til dem, der kan og vil tage ansvar for deres eget liv.

Hvis Jørgen Carlsen ikke forstår, at det er derfor, at velfærdsstaten eksisterer, at det er derfor, at der kan findes hjælp til syge og reelt trængende, og at det er derfor, der er råd til Det Ethiske Råd, så skal jeg gerne komme forbi elfenbenstårnet en dag og forklare det.

Tilsvining af Lars Seier er under lavmålet.

Christopher Arzrouni, debatredaktør på Børsen og medlem af Det Ethiske Råd 27. november 2014
00:00

Jørgen Carlsen sætter Lars Seier Christensen i bås som et ondt menneske, når han dyrker Ayn Rand. Men den moralske fordømmelse er forfejlet, mener Christopher Arzrouni.

Saxo Banks direktør, Lars Seier Christensen, får læst og påskrevet af højskoleforstander Jørgen Carlsen. Bankdirektøren dyrker nemlig "den hårdkogte ultraliberalist Ayn Rand" - en russisk-amerikansk forfatter.

Dermed er bankdirektøren sat i bås som et ondt menneske, og Jørgen Carlsen kan fortsætte sin svovlprædiken mod dem, der vil redde deres eget skind og skrupelløst bruge andre mennesker som midler til egne mål.

Turde man foreslå Jørgen Carlsen lidt aftenlektur? Jeg tvivler på, at han har læst noget som helst, som Ayn Rand måtte have skrevet. Måske har Jørgen Carlsen til nød læst en artikel om Rand i Kristeligt Dagblad. Og det er lidt for letkøbt.

For det første argumenterede Ayn Rand ikke for, at folk bare skulle redde deres eget skind. Hun dyrkede det heroiske menneske, forbilledet.

For det andet afviste Rand på det stærkeste at bruge andre mennesker som midler. Hun talte imod alle de hellige typer, der netop brugte andre mennesker og deres ressourcer som midler, så de selv kunne fremstå som godgørende. De typer, der i Bibelen ofte skjuler sig under betegnelsen farisæer.

Jørgen Carlsen afslører dermed, at han overhovedet ikke har forstået hendes ærinde. Man kan sagtens kritisere Ayn Rand blandt andet for hendes ateisme. Men Carlsens moralske fordømmelse kan ikke bruges til andet end at stive sig selv af ved den behagelige tanke om, at man lykkeligtvis ikke selv er en af de onde ultraliberalister.

I øvrigt er Lars Seier Christensen en filantrop af de helt store. Noget af hans filantropi sker i det åbne, som for eksempel når han og Saxo Bank støtter drenge med skoleproblemer. Andre dele af Lars Seiers filantropi sker i det skjulte, som da han for nogle måneder siden ydede et økonomisk bidrag til at få frigivet et dansk gidsel i Mellemøsten.

Jeg kender Jørgen Carlsen fra møderne i Det Ethiske Råd som en venlig og intelligent mand. Men hans tilsvining af Lars Seier er under lavmålet. Hvis Jørgen Carlsen

gjorde halvt så meget godt for sine medmennesker som Lars Seier, ville det være ganske imponerende.